

ישיבת רבנו יצחק אלחנן

אשרה

RABBI ISAAC ELCHANAN THEOLOGICAL SEMINARY

Affiliated with Yeshiva University

2540 Amsterdam Avenue / New York, NY 10033

OFFICE OF THE PRESIDENT

ב"ה י"ז מנחם אב, תשס"א

לכבוד ידיד היקר, הרב הנחמד ר' נתנאל הלפגוט לאו"ט,

שלומך ישגא,

מה מאוד נעמה לי לעיין בספרך אשר כתבת, "דברי ברכה ומועד", שהגיע לי כשעודנו בכתובים. חידושיך הם לאמיתיה של תורה, ונראה בעליל שהנך שולט בכל החומר ההלכתי השייך לנושא בו אתה דן, גם בהיקף גם בעומק, סימן מובהק שהצלחת לקלוט מיטב תלמודך בשנים שעמלת בתורה בבית אולפנא של ישיבתנו ישיבת רבנו יצחק אלחנן, ודרך הגיונותיך משקיפה שיטת רבנו הגדול מו"ר הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל.

החיבור הנעלה הזה הוא קיום מצות כיבוד אב לאחר מותו. "בן יכבד אב" אמר הנביא מלאכי, וחז"ל קבעו: "אין כבוד אלא תורה". אשרי האב שזכה לבן כזה שהוא מתת הא-ל ועזרת ה' (וזה כבר מרומז בשמך, נתנאל הלפגוט). יישר חילך לאורייתא ותזכה להמשיך לפרסם חדו"ת להנות שוחרי התורה ולומדיה עד מוע"ש.

ויורשה לי להוסיף הערה שולית "כדי שלא להשאיר את הנייר חלק". הבאת את המחלוקת בין המנהג הקבוע שאומרים קדיש בין קרה"ת והפטרה של ט"ב, ורעק"א ואחריו רד"צ הופמן שקדיש בא אחרי ההפטרה, והיטבת להגן על מנהג ישראל קדמון והביאור שלך הוא שפרשת התורה שקוראים בט"ב היא בחינת תענית, ואילו ההפטרה היא קיום של אבילות, ולכן הקדיש מתאים למקומו בין הקיום של תענית לקיום של אבילות, ואינו נחשב כהפסק הואיל ושתי הקריאות שונות זו מזו. אבל רעק"א כנראה סבר ששתיהן דומות זל"ז וא"כ הקדיש יהיה הפסק ביניהן ועל כן פסק שהקדיש בא אחרי ההפטרה.

הנה שמעתי בשם רבנו זצ"ל שהציע להצדיק דברי הרמב"ם בעניין סומכין גאולה לתפילה, שהפסק המקובל הוא לסמוך גאולה לתפילה בשחרית, אולם בערבית יש מחלוקת ראשונים, והרמב"ם (הלכות תפילה פרק ז הלכה יח) כתב, "ובתפלת הערב קורא ק"ש ומברך לפניה ולאחריה וסומך גאולה לתפילה ומתפלל מעומד", דהיינו שחייבים לסמוך גאולה לתפילה כמו בשחרית. אבל זה קשה, שהלא בנוסח התפילה כותב שאחרי ק"ש אומר קדיש ואח"כ שמונה עשרה, וממ"נ אם קדיש הוא הפסק מדוע אומרים אותו בערבית, ואם אינו הפסק מדוע לא בשחרית. ועל זה תירץ רבנו שהגמרא מביאה (מס' ברכות דף יב ע"א), "אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב: כל שלא אמר אמת ויציי שחרית ואמת ואמונה ערבית - לא יצא ידי חובתו, שנאמר: (תהילים צ"ב) להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות." משמעות הגמ' היא שבבוקר מודים להקב"ה על חסדו שלא עזבונו בחשכת ופחד הלילה, ובערב אנו מבטאים את האמונה האדירה שלנו שלא יתנונו בידי מזיקי הלילה. א"כ בבוקר אנו מתיחסים לעבר, הלילה שזה עכשיו יצאנו ממנו, ובערב פנינו לעתיד, ללילה הקרב ובא. והנה הקדיש הוא כל-כולו תפילה לעתיד, למלכות שמים וגאולת ישראל. לפיכך בשחרית שהנושא הוא העבר, הקדיש היה הפסק ולכן אין אומרים אותו בזה המקום, אבל בערבית שעניינו לעתיד, אין הקדיש הפסק כלל וכלל. ודפח"ח.

ונחזור לעניינו, הנה גם פרשת "כי תוליד בנים ובנות" מיועד לעתיד, וגם בהפטרה ישעיהו מתנבא על העתיד, ולכן אין הקדיש נחשב הפסק אם אומרים אותו בין קרה"ת להפטרה בט"ב. א"כ זה מצדיק מנהגנו, ושלא כרעק"א ורדצ"ה. ומזה שיש לנו גם דרך אחרת, נוסף למה שחידשת, לקיים את המנהג הקדום בעניין זה.

אולם באמת אין אלה שני תירוצים שונים, אלא כשני צדדי המטבע, ובסופו של דבר הם אותו הדבר. והנימוק: לכאורה יש לשאול מה באמת ההבדל בין קיום של תענית צבור לקיום של אבלות, הלא למעשה הם אותו הדבר, שגם בת"צ גם באבלות הדינים שווים: איסורי רחיצה וסיכה, תספורת, תשמיש המטה, וכו'. ובנוגע למשימת ההתנהגות של שניהם, התשובה שווה בזה ובזה (ועי' במאמרי "שתי הערות בדיני אבילות" ב"בית יצחק", חוברת ל"ז, תשס"א). אלא הנ"מ הוא שאבלות היא על העבר—חורבן הבית ופרעוניות שעברו על העם, ות"צ היא היבט של תפילה על להבא—לזכות לגאולה העתידה לבוא. והקדיש כאמור הוא תפילה על העתיד. ולכן גם מנקודת ראות זו, אין הקדיש נחשב כהפסק.

הנני חותם בברכה משולשת לך שתזכה להמשיך להרביץ תורה לתלמידיך, וישתעשעו חבריך מחידושיך, ורבותיך יוסיפו לרוות נחת מפעולותיך ותרומותיך לספרות התורנית.

בהוקרה ובידידות נאמנה,

נחום לאם